

DANSKE
REGIONER

NOTAT

Danske Regioners opfølgning på fødselsaftalen 'En god start på livet' – forår 2023¹.

002-11-2023

EMN-2022-00981

1657821

Dette er Danske Regioners første opfølgning på fødselsaftalen 'En god start på livet' til Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Opfølgningen indeholder en opsamling på følgende initiativer i henhold til monitoreringsaftalen:

- Mere end 100 flere ansatte (årsværk) til fødeafdelingerne
- Ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende
- Rekrutterings- og fastholdelsespakke til fødeafdelingerne.

I opfølgningen bruges 2021 som baseline².

Opfølgning på initiativet om mere end 100 flere ansatte (årsværk) på fødeafdelingerne

I henhold til monitoreringsaftalen følger Danske Regioner op årligt på dette initiativ i tabel 1 og tabel 2 frem mod 2025. Danske Regioner har indsamlet data fra regionerne, som har opgjort antal årsværk på samtlige fødeafdelinger i hver region. Der er afsat 39,7 mio. kr. i 2022, og 69,4 mio. årligt frem mod 2025 til mere end 100 flere ansatte (årsværk) på fødeafdelingerne. Tabel 1 viser en stigning i antal årsværk i 2022 på 97 årsværk på landsplan, og der ses en stigning i antal årsværk i samtlige regioner.

Tabel 1. Antal årsværk på fødeafdelingerne¹	2021	2022	2023	2024	2025
Region Hovedstaden	1.459	1.486	-	-	-
Region Sjælland	394	409	-	-	-
Region Syddanmark	465	470	-	-	-
Region Midtjylland	654	691	-	-	-
Region Nordjylland	251	263	-	-	-
I alt	3.222	3.319	-	-	-

Kilde: Indmeldinger fra regionerne

Noter:

1. Regionerne har forskellige definitioner af en fødeafdeling, og fødeafdelingerne er organiseret forskelligt og varetager forskellige opgaver. Tallene kan derfor ikke sammenlignes på tværs af regionerne, og de bør kun anvendes i sammenhæng med opfølgning på 'En god start på livet'.

2. På RH Gødstrup er fødeafdelingen i marts 2022 samlet fra to hospitalsmatrikler (RH Herning og RH Holstebro) til én samlet afdeling, hvilket formentlig påvirker opgørelsen af antal årsværk. I hvilket omfang er ikke analyseret.

¹ Dette er en opdateret version af opfølgningen pr. 1. november 2023 med nye beregninger i tabel 1 og tabel 2.

² Region Nordjylland, Region Syddanmark, Region Sjælland og Region Midtjylland – med undtagelse af HEM/Viborg – opgør antal årsværk som et årsgennemsnit. Region Hovedstaden foretager opgørelsen af årsværk pr. 1. januar for det foregående år. Opgørelsesmetoden har ikke betydning for baseline, fordi den enkelte region anvender samme opgørelsesmetode i hele aftaleperioden.

3. I Region Hovedstaden er data baseret på den samlede personalegruppe på gyn/obs-afdelingerne, da dette indgår i Region Hovedstadens strategiske HR-dashboard.
4. For Sygehus Sønderjylland er der kun medtaget data på afsnittet 'fødsler', da midlerne fra aftalen anvendes på det afsnit. På det afsnit er der kun ansat jordemødre og sygeplejersker.
5. For Sygehus Sønderjylland er der taget udgangspunkt i forbrugstallene i fuldtidsstillinger på fødeområdet og barselsområdet.
6. For OUH er data trukket for tre løn/funktionsafsnit (fødeafsnit Odense, sengeafsnit graviditet og barsel og føde – og barselsafsnit Svendborg). I det datatræk er administrativt personale lægesekretærer og 'andet' er fleks – og skånejobs.
7. Det bemærkes, at der som en del af udflytning til det nye hospital arbejdes på at reducere hospitalsudgifterne med 8 pct., hvorfor der fortsat vil være et arbejde med at reducere fremmødet blandt alle personaler. Med finanslovsmidlernes øremærkede pulje til fødeområdet kan personalereduktioner forventes at blive mindre, end hvis midlerne ikke var blevet tildelt. Men der vil i sagens natur forventeligt ikke kunne spores den samme fremgang i antal jordemødre/sygeplejersker på OUH som på øvrige fødeafdelinger, der ikke er omfattet af kvalitetsfondsbyggerierne.

Tabel 2 opgør antal årsværk på fødeafdelingerne fordelt på personalegrupper. Tabellen viser en stigning i antal årsværk på 97 årsværk fra 2021 til 2022. Antallet af jordemødre er på landsplan steget med 69 årsværk fra 2021 til 2022. Der ses en mindre stigning i sygeplejersker og 'andet' som dækker over andre personalegrupper herunder læger på landets fødeafdelinger, mens antallet af SOSU stort set er uændret. Vikarer fremgår ikke af nedenstående tabel.

Tabel 2. Antal årsværk på fødeafdelingerne¹ fordelt på personalegrupper						
	Jorde- mødre	Adm. Perso- nale	SOSU	Sygeplejersker	Andet	I alt
2021	1.604	222	177	682	536	3.222
2022	1673	216	181	701	548	3.319
2023	-	-	-	-	-	-
2024	-	-	-	-	-	-
2025	-	-	-	-	-	-

Kilde: Indmeldinger fra regionerne

Noter:

1. Regionerne har forskellige definitioner af en fødeafdeling, og fødeafdelingerne er organiseret forskelligt og varetager forskellige opgaver. Tallene kan derfor ikke sammenlignes på tværs af regionerne, og de bør kun anvendes i sammenhæng med opfølgning på 'En god start på livet'.
2. Kategorien 'andet' dækker over de personalegrupper, som er tilknyttet den definerede afdeling, og som ikke indgår i personalegrupperne jordemødre, adm. personale, SOSU eller sygeplejerske.
3. Det bemærkes, at læger ikke indgår særskilt i opgørelse i tabel 2. Læger har opgaver og funktioner på tværs af afdelinger, og derfor er de i regionernes organisationsregister ofte ikke tilknyttet ned på afdeling eller afsnit, men er placeret i en specifik enhed. Dog kan læger også fremgå på afdelingsniveau eller afsnitsniveau, og i så fald vil de indgå under 'andet'.

Opfølgning på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende – kvantitativ redegørelse

Initiativet har til formål at give førstegangsfødende ret til to dages barselsophold efter fødslen. Desuden skal fødende, som udskrives inden for 24 timer - og hjemmefødende

- tilbydes ret til hjemmebesøg af kvalificeret sundhedspersonale dagen efter udskrivelse fra hospitalet.

I henhold til monitoreringsaftalen, afrapporterer Danske Regioner årligt på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende som udskrives inden for 24 timer efter fødslen med kvantitative data. Da hospitalerne ikke har mulighed for at registrere, om kvinderne er blevet tilbudt to dages barselsophold, afrapporterer Danske Regioner efter aftale med Indenrigs- og Sundhedsministeriet på tal for den gennemsnitlige indlæggelsestid (tabel 4 , 5 og 6) samt antal hjemmebesøg (tabel 7). Det skal understreges, at hospitalerne registrerer indlæggelsestiden hos de førstegangsfødende, der er indlagt efter fødslen, men skelner fx ikke mellem de, der er indlagt efter en kompliceret fødsel (fx akut kejsersnit), de der har valgt at føde ambulantly og forlade hospitalet efter 4-6 timer og de der har gjort brug af deres ret til to døgnsoverhold, selv om de har haft en ukompliceret fødsel. Det registreres heller ikke, om førstegangsfødende har fået tilbud om at blive i to døgn, men har takket nej. En evaluering af retten til to dages barselsophold alene på baggrund af data på indlæggelsestid og hjemmebesøg, giver derfor ikke et præcist billede af implementeringen af initiativet. Implementering af initiativet skal derfor også ses i sammenhæng med Danske Regioners kvalitative redegørelse af initiativet på side 5. Tal fra den årlige Landsdækkende Undersøgelse af Patientoplevelser for fødende (LUP fødende) kan med fordel også inddrages for at give et mere nuanceret billede af førstegangsfødendes oplevelse på hospitalet. I denne undersøgelse skal kvinderne bl.a. svare på, om de er trygge ved at tage hjem fra hospitalet efter fødslen.

I den politiske aftale er der afsat 9,2 mio. kr. i 2022 og 18,4 mio. kr. årligt i 2023 og frem til retten til to døgnsoverhold eller hjemmebesøg til førstegangsfødende.

Som det fremgår af tabel 3, har førstegangsfødende, som udskrives indenfor 24 timer, i gennemsnit været indlagt i 11 timer i 2022 på landsplan mod 11,3 timer i 2021. I Region Hovedstaden og Region Nordjylland har de førstegangsfødende i 2022 været indlagt i færrest antal timer – henholdsvis 8,1 og 9,2 timer.

Tabel 3	Gennemsnitlig antal timer				
	2021	2022	2023	2024	2025
Gennemsnitlig indlæggelsestid for førstegangsfødende, som er indlagt mellem 0-24 timer på hospitalet					
Region Hovedstaden	8,1	8,4	-	-	-
Region Sjælland	14,9	14,5	-	-	-
Region Syddanmark	12,2	11,3	-	-	-
Region Midtjylland	11,5	11,5	-	-	-
Region Nordjylland	9,2	9,0	-	-	-
I alt	11,3	11,0	-	-	-

Kilde: Regionernes indmeldinger

I tabel 4 ses den gennemsnitlige indlæggelsestid for førstegangsfødende som er indlagt i over 24 timer på hospitalerne. Her er kvinderne i gennemsnit indlagt 73,7 timer i 2022. Det er stort set uændret fra 2021.

Tabel 4	Gennemsnitlig antal timer				
	2021	2022	2023	2024	2025
Gennemsnitlig indlæggelsestid for førstegangsfødende som er indlagt i over 24 timer på hospitalet					
Region Hovedstaden	73,7	75,0	-	-	-
Region Sjælland	55,6	66,0	-	-	-
Region Syddanmark	86,6	85,6	-	-	-
Region Midtjylland	67,9	68,6	-	-	-
Region Nordjylland	72,1	70,5	-	-	-
I alt	72,3	73,7	-	-	-

Kilde: Regionernes indmeldinger

I tabel 5 fremgår den gennemsnitlige indlæggelsestid for alle førstegangsfødende for de fem regioner. Den ligger på 64,5 timer i år 2022 mod 62,8 timer i 2021. Der ses samtidig et lille fald i antal fødsler fra 2021 til 2022 svarende til ca. 5 pct. Det bemærkes, at den gennemsnitlige indlæggelsestid for førstegangsfødende på landsplan er et godt stykke over de 48 timer, som initiativet i den politiske aftale skulle sikre. (Hvis der alene kigges på indlæggelsestiden).

Tabel 5	Gennemsnitlig indlæggelsestimer for førstegangsfødende i alt	Gennemsnitlig antal timer 2021	Antal fødsler*	Gennemsnitlig antal timer 2022	Antal fødsler*
Region Hovedstaden		69,4	11.200,0	71,4	10.262,0
Region Sjælland		46,1	2.756	56,2	2706
Region Syddanmark		64,7	4.620	64,3	4598
Region Midtjylland		59,2	6.757	60,4	6512
Region Nordjylland		58,4	2.708	56,4	2587
I alt		62,8	28.041	64,5	26.665

Kilde: Regionernes indmeldinger

*inkl. hjemmefødsler

Danske Regioner er i tæt kontakt med regionerne om implementeringen af førstegangsfødendes ret til to døgn barselsophold eller hjemmebesøg. Udover de kvantitative opgørelser ovenfor, har Danske Regioner fulgt op kvalitativt med regionerne på initiativet. Den halvårslige kvalitative opfølgning med regionerne giver et billede af status på retten.

Hjemmebesøg for førstegangsfødende som udskrives indenfor 24 timer

Af den politiske aftale fremgår, at førstegangsfødende - som udskrives inden for 24 timer - og hjemmefødende - tilbydes ret til hjemmebesøg af kvalificeret sundhedspersonale dagen efter udskrivelse fra hospitalet³. På grund af de store geografiske afstande i Region Sjælland tilbydes der ikke hjemmebesøg, men alle førstegangsfødende har mulighed for at blive på hospitalet i over 24 timer og opfølgning foregår i stedet pr. telefon. I Region Syddanmark og Region Hovedstaden tilbydes virtuelle konsultationer efter fødslen. Flere regioner arbejder på at tilbyde virtuelle konsultationer efter udskrivelse fra hospitalet. Der arbejdes i Region Sjælland på at tilbyde førstegangsfødende fysiske hjemmebesøg.

Tabel 6 Hjemmebesøg for førstegangsfødende - fysiske og virtuelle	2021	2022	2023	2024	2025
Region Hovedstaden	1.274	967	-	-	-
Region Sjælland	0	0	-	-	-
Region Syddanmark	423	773	-	-	-
Region Midtjylland	687	551	-	-	-
Region Nordjylland	138	103	-	-	-
Antal hjemmebesøg i alt på landsplan	2.522	2.394	-	-	-

Kilde: Regionernes indmeldinger

Tabel 6 viser, at antallet af hjemmebesøg er faldet fra 2.522 i 2021 til 2.394 i 2022, svarende til et fald på ca. 5 pct. Faldet på 5 pct. skal ses i sammenhæng med et fald i fødsler for førstegangsfødende på 5 pct. i samme periode samt i sammenhæng med tilbuddet til førstegangsfødende om at blive på hospitalet i op til to døgn.

Opfølgning på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende – kvalitativ redegørelse

I henhold til monitoreringsaftalen, afrapporterer Danske Regioner halvårligt på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende som udskrives inden for 24 timer efter fødslen med kvalitative data. Danske Regioner har via en rundspørge i regionerne udarbejdet nedenstående opsamling.

Alle regioner arbejder målrettet med at implementere initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende. Der er dog en række fælles udfordringer, der er gældende for de fleste regioner i forhold til at implementere initiativet. Fx pladsmangel på hospitalerne, udfordringer med at rekruttere personale til

³ Det registreres ikke, hvis en familie er blevet tilbudt hjemmebesøg efter udskrivelse fra hospitalet inden for 24 timer, men har takket nej.

de nye barselsafsnit samt geografiske udfordringer i visse regioner med at implementere tilbuddet om hjemmebesøg for førstegangsfødende ved udskrivelse inden for 24 timer.

I *Region Nordjylland* har Aalborg og Thisted længe tilbudt førstegangsfødende 1-2 døgn barselsophold, og der har derfor ikke været behov for tilbud om hjemmebesøg efter fødslen. I Hjørring har de førstegangsfødende med forventet ukompliceret fødsel som udgangspunkt født ambulantly, og der har været tilbud om hjemmebesøg efter fødslen. Alle tre fødesteder vil i 2023 begynde at se på mulighederne for anvendelse af virtuelle hjemmebesøg. Alle tre fødesteder forventes også at have implementeret retten til to døgn barselsophold i løbet af 2023.

Region Midtjyllands fødeplan fra 2021 giver allerede mulighed for, at førstegangsfødende kan vælge barselsophold op til 48 timer i hospitalsregi. På de fleste hospitaler i Region Midtjylland er initiativet om hjemmebesøg ved udskrivelse også implementeret, men bliver dog ikke benyttet særlig ofte, da de fleste førstegangsfødende vælger at blive på hospitalet i op til to døgn efter fødslen.

I *Region Syddanmark* er der implementeret følgende model til alle førstegangsfødende:

- Mulighed for at blive 48 timer på barselsafsnittet efter fødslen
- Udskrivelse 4-6 timer efter fødslen med 2 hjemmebesøg af en jordemoder. Første besøg er dagen efter fødslen hvor fokus er på familiens og barnets trivsel. Andet besøg er mellem 48-72 timer efter fødslen hvor fokus er på trivsel, hælblodprøve, hørescreening og evt. tjek af bristninger.
- Udskrivelse efter en enkelt nat på sygehuset med 1 hjemmebesøg af en jordemoder. Besøget af jordemoderen finder sted 48-72 timer efter fødslen og fokus er på trivsel, hælblodprøve, hørescreening og evt. tjek af bristninger.

Alle førstegangsgravide får oplyst deres muligheder til den første jordemoderkonsultation.

I *Region Sjælland* har alle førstegangsfødende mulighed for barselsophold på op til to døgn på fødeafdelingerne. Dog oplever en enkelt afdeling, at det ikke er muligt at tilbyde til alle førstegangsfødende pga. pladsmangel på barselsafsnittet. Regionen har dog generelt udfordringer med at tilbyde hjemmebesøg pga. de store geografiske afstande.

I *Region Hovedstaden* er muligheden for to døgn barselsophold til førstegangsfødende implementeret på Amager-Hvidovre, Bornholms Hospital, Herlev/Gentofte samt Nordsjællands Hospital. Rigshospitalet tog den 13. marts 2023 et nyt barselsafsnit i brug med 9 sengestuer og plads til partner, men hospitalet oplever, at deres ambulante tilbud til raske førstegangsfødende, også fortsat bruges. Her får alle førstegangsfødende tilbudt et hjemmebesøg af en jordemoder.

Opfølgning på initiativet om en rekrutterings- og fastholdelsespakke til fødeafdelingerne.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 51,1 mio. kr. i 2022, 12,2 mio. kr. i 2023 og 16,2 mio. kr. i 2024 til en rekrutterings- og fastholdelsespakke til fødeafdelingerne, som skal bruges til lokale initiativer, der kan understøtte tilstrækkeligt sundhedspersonale. I henhold til monitoreringsaftalen, afrapporterer Danske Regioner halvårligt på initiativet om en fastholdelses- og rekrutteringspakke med kvalitative data. Danske Regioner har via en rundspørge i regionerne udarbejdet nedenstående opsamling med konkrete eksempler på, hvad midlerne er brugt på i 2022.

I *Region Nordjylland* er midlerne bl.a. blevet brugt på at styrke forskningsmuligheder ved at etablere et jordemoder-professorat på Aalborg Universitetshospital for at gøre arbejdspladsen mere attraktiv. Derudover har regionen bl.a. brugt midlerne på at give medarbejderne kompetenceudviklende kurser, indkøb af simulationsudstyr samt arbejdsmiljøindsatser med fokus på patientnær kultur og bæredygtighed.

I *Region Midtjylland* er hovedparten af midlerne er anvendt til opnormering inden for jordemoderområdet. Nogle fødesteder har endvidere øget lægebemandingen inden for obstetrikken. Det medvirker til bl.a. øget fleksibilitet og robusthed gennem fx flexjordemødre, der kan medvirke til at mindske belastning af personalet i spidsbelastningssituationer og træde til i tilfælde af sygdom mv., samt bedre dækning af dag, aften-/nattevagter, der medvirker til at forbedre arbejdsmiljø og generel trivsel. Derudover bidrager opnormeringen bl.a. også til mere tid til besøg i jordemoderkonsultationerne, styrkelse af fødsels- og forældreforberedelse samt styrket indsats inden for amning.

Region Syddanmark har brugt midlerne på bl.a. ansættelser og robustgørelse fx ansættelse af lægesekretærer, som skal hjælpe jordemødrene, tilskud til fuldtidsansat vagtplanlæggere, servicemedarbejdere til fødeafdelingerne som skal aflaste jordemødre, styrket beredskab gennem indgåelse af FEA-aftale for at honorere bl.a. ekstrarbejde for jordemødre, nyt udstyr til fx hjemmebesøg, kompetenceudviklingskurser samt opnormering på flere fødesteder i regionen.

I *Region Sjælland* er midlerne bl.a. blevet brugt til målrettet kompetenceudvikling, bedre bemanding i natte- og weekendvagt, ansættelse af vagtplanlægger, nyt onboarding-koncept, varigt lønløft til jordemødrene samt FEA-takst til jordemødre, social- og sundhedsassistenter og yngre læger. Derudover er der for midlerne ansat et fuldt vagtlag af social- og sundhedsassistenter på fødegangen, en opnormering af sonografer samt en opnormering på barselsafsnittet (bl.a. til ammeambulatorium).

I *Region Hovedstaden* er pengene udmøntet til fødeafdelingerne, sammen med regionalt prioriterede midler. I regionen pågår der en lang række lokale aktiviteter for at

styrke arbejdsmiljø, tilknytning og trivsel på regions fødeafdelinger. Det er fx en styrkelse af introduktion og onboarding af nyansatte, etablering af mindre teams, opnormering af afdelingsjordemødre, indflydelse på vagtplanlægning, etablering af kombinationsstillinger, fælles lønmodel på tværs af fødeafdelingerne, retfærdig fordeling af vagter og stop for brug af eksterne vikarer. Det er dog ikke muligt at foretage en fuldstændig sondring mellem midlerne i 'rekrutterings- og fastholdelsespakken' og de regionale midler, der er afsat midler til at styrke området i Region Hovedstaden.